

## 1. Tutustuminen *Othellon* maailmaan draamakohtausten avulla I

(Opettajalle: Tämä tehtävä soveltuu parhaiten ryhmälle, joka joko lukee tai on lukenut koko näytelmän esityksen katsomisen lisäksi. Tehtävän tarkoitus on auttaa oppilaita saamaan ote draamatekstistä sekä tutustuttaa näytelmän henkilöihin. Tehtävä tarjoaa myös mahdollisuuden vertailla Yrjö Jylhän ja Michael Baranin suomennoksia. Kohtauksia on viisi, ja ne ovat eri kohdista näytelmää, joten myös näytelmän juonenkäänneet avautuvat jonkin verran tehtävän myötä. Samoista kohtauksista voi valmistaa myös useampia tulkintoja.)

Tutkikaa saamiinne suomennoksia ja sijoittakaa kohtaus vapaasti johonkin aikaan ja paikkaan. Voitte tehdä rohkeitakin ratkaisuja. Miettikää kuitenkin joitakin perusteluja valinnoillenne. Jakakaa roolit ja harjoitelkaa kohtaus. Ottakaa esityksenne pohjaksi se suomennos, joka paremmin tukee valintojanne. Tuokaa mukanaan hieman rekvisiittaa ja musiikkia, jotka tuovat esiin aika- ja paikkavalintojanne ja esittäkää kohtaus muulle luokalle.

Kohtaukset:

- 1) 1. näytös, 3. kohtaus: Othello, Desdemona, Brabantio, dogi/herttua, (senaattori)
- 2) 2. näytös, 3. kohtaus: Cassio, Jago, Othello, Desdemona
- 3) 3. näytös, 4. kohtaus: Othello, Emilia, Desdemona
- 4) 4. näytös, 3. kohtaus: Emilia, Desdemona
- 5) 5. näytös, 2. kohtaus: Emilia, Othello, Desdemona, Jago, Montano, (Gratiano)

## Tutustuminen *Othellon* maailmaan draamakohtausten avulla II

(Opettajalle: Tämän tehtävän yksi tarkoitus on hieman helpottaa oppilaiden pääsyä *Othellon* maailmaan. Tehtävä on suunnattu sellaiselle ryhmälle, joka ei ole lukenut näytelmää. Siksi näyteltäviin kohtauksiin on valittu sellaisia, jotka avaavat henkilöiden tavoitteita ja tekevät tapahtumajuontaa tutuksi. Kohtauksissa on yhteensä 13 roolihenkilöä. Ratkaisujen vertaamiseksi olisikin hyvä, jos kustakin kohtauksesta tulisi enemmän kuin yksi tulkinta.)

Tutkikaa saamaanne dialogia ja sijoittakaa se mielessänne johonkin aikaan ja paikkaan. Saatte vapaat kädet, joten voitte tehdä rohkeitakin ratkaisuja. Tuokaa mukanaan hieman rekvisiittaa ja

musiikkia, suunnitelkaa ja toteuttakaa lavastus tai puvustus ja esittäkää kohtauksenne muulle luokalle.

Dialogit:

- 1) 1. näytös 1. kohtaus: Rodrigo ja Jago (BARAN s. 1-2)
- 2) 1. näytös 2. kohtaus: Jago ja Othello (BARAN s. 8-9)
- 3) 1. näytös 2. kohtaus: Brabantio ja Othello (BARAN s. 11-12)
- 4) 1. näytös 3. kohtaus: Herttua ja Brabantio (BARAN s. 13-15)
- 5) 1. näytös 3. kohtaus: Herttua, Othello, Brabantio; Desdemonaa ja Jago tulevat paikalle (BARAN s. 18-21)

## **I-II: Kansallisteatterin esityksen jälkeen:**

Keskustellaan Baranin Kansallisteatterin ohjauksen sijoittumisesta aikaan, paikkaan ja kulttuuriin. Missä päin maailmaa ja minä aikana kaikki tapahtuu? (Kootaan puvustuksen, lavastuksen, rekvisiitan ja näyttelijöiden toiminnan vihjeistä eri tulkintoja.)

## 2. ”Jos kadotat sen tai annat pois, se aiheuttaa suuren onnettomuuden”

### – huivin merkityksestä näytelmässä

(Opettajalle: Tehtävän tarkoitus on selventää oppilaille, mitä kaikkea huivin kautta ilmaistaan näytelmässä ja millaisia merkityksiä siihen latautuu.)

Tarkkailutehtävä **esityksen ajaksi**: seuraa, miten henkilöt käsittelevät huiivia ja missä kohtauksissa se erityisesti kiinnittää katsojan huomion.

**Esityksen jälkeen**: mietitään vastauksia seuraaviin kysymyksiin.

- a. Mikä on huivin merkitys
  - Othellolle näytelmän alussa
  - Desdemonalle
  - Emilialle näytelmän alkupuolella
  - Jagolle
  - Cassiolle
  - Biancalle
  - Othellolle myöhemmin
  - Emilialle näytelmän lopussa?
- b. Millaisia tunteita huivi nostaa henkilöissä esiin?
- c. Miten huivin välityksellä kuvataan näytelmän henkilöiden välisiä suhteita?
- d. Miten huivin kautta kuvataan henkilöiden muutosta?
- e. Miten huiviin liitetyt taikavoimat vaikuttavat näytelmän tunnelmaan?

### 3. Kuka on Othello ?

(Opettajalle: Tehtävä tähtää Othellon henkilökuvan syventämiseen. Alkuun voisi koota oleelliset tiedot Othellosta henkilönä näytelmän katsomisen pohjalta. Sarjaan Baranin suomennoksen repliikkejä voisi tarttua sen jälkeen. Mitä niistä nousee? Loppuyhteenvedossa voisi yrittää vastata seuraaviin kysymyksiin:

- Millainen sankari Othello on? Millainen hän on persoonana?
- Millainen asema Othellolla on näytelmän kuvaamassa yhteisössä?
- Miksi Othello niin helposti uskoo Jagoa?
- Miksi Desdemonan vakuuttelut uskollisuudestaan kaikuvat kuuroille korville?
- Mikä on Othellon heikko kohta?
- Mitä tapahtuu katsojan suhtautumiselle Othelloon näytelmän aikana: säilyykö se samanlaisena vain muuttuuko se?

Rodrigo: “Se rumilus on onnen poika  
jos saa tytön.” s.3

Jago Desdemonan isälle: “Juuri nyt  
parasta aikaa  
tälläkin hetkellä  
vanha musta ori  
astuu valkoista tammaanne.  
Se pirulainen tekee teistä  
isoisän.” s. 4

Rodrigo Desdemonan isälle: “ - - tyttäresi --  
on noussut kapinaan  
kun on kauneutensa  
älynsä  
rikkautensa  
ja onnensa  
antanut muukalaiselle  
kiertolaiselle.” s. 5

Jago Othellosta: “Eivätkä he löydä

millään hinnalla  
parempaa miestä  
johtamaan armeijaa.” s. 6

Brabantio: “Tyttö mitä menit tekemään

Sanoitko maurin kanssa  
Kuka haluaisi olla isä.” s. 7

Brabantio: “Miten

niin ujo  
kaunis  
onnellinen tyttö  
tyly miehille  
ei kelvannut rikkaat  
ei kiharapäiset  
kaikkien pilkan kohdaten  
on karannut kodistaan  
pikimustan syliin  
luo tuon  
jota kaikki kauhistelevat  
ja jonka näkeminen  
ei ilahduta ketään.” s. 11

Othello: “Minä kerroin kaiken

lapsuudestani lähtien  
aina kertomishetkeen saakka  
Kuvailin vaikeudet ja kauhut  
ja vaarat merellä ja maalla  
miten selvisin hiuskarvan varassa  
varmasta kuolemasta  
miten vihamieheni  
otti minut vangiksi  
ja myi orjaksi  
Miten pelastuin  
Minne eksyin retkilläni  
Kuivailin karut autiomaat  
suuret luolat ja mahtavat rotkot --.” s. 18-19

Othello: "Hän rakastaa minua

kohtaloni takia

ja minä häntä koska hän sääli minua." s. 20

Herttua Brabantiolle: "Hyvä herra

jos hieno luonne on kauneutta

kirkkautta

niin vävyysi on kirkkaan kaunis

ei musta." s. 25

Jago: "- - on mahdoton ajatus että Desdemona

rakastaisi mauria kovin kauan - - tai

mauri Desdemonaa - - maurit ovat

himoissaan vaihtelunhaluisia - -." s. 27

Jago: "Vihaan mauria

Huhutaan

että hän olisi käynyt aviovuoteessani

En tiedä

onko se totta

mutta vaikka epäilenkin

toimin niin kuin se olisi." s. 29

Jago Othellolle: "Suo anteeksi mutta

jos joku

antaa rukkaset kosijoille

joilla on sama

rotu

ihonväri

asema

kuin hänellä itsellään

tekee vastoin sitä

mikä on luonnollista

Eikö siinä haise

oma tahto

Eikö luonnoton mieli siinä

synnytä rumaa sotkua. - -

hieman huolestuttaa

että kun hänen järkensä  
haluiltaan palaa ennalleen  
hän saattaa verrata sinua  
maanmiehiinsä  
ja ehkä katua.” s. 77

Othello: “Vaimoni on haukka

jota ei voi kesyttää  
Jos päästän sen vapauteen  
sydämeni säikeet katkeavat  
Silti vihellän sen matkoihinsa  
päästän myötätuuleen  
annan sen saalistaa  
itseksensä  
Siksi kai  
että minulla on eri ihonväri  
enkö osaa puhella  
hienosti kuin keikarit  
tai siksi  
että alan jo olla  
elämäni illansuussa  
vaikkakin kynnyksellä vasta.” s. 79

Othello: “Olenko enää edes mies

kun minulta viedään ase kädestä  
Mutta mitä kunniaa  
jos on kadottanut kunniallisuutensa  
Menköön saman tien kaikki” s. 188

Othello: “Sana vielä ennen kuin menette

Pyydän  
kun kirjoitatte näistä rikoksista  
kuvatkaa minut sellaisena kuin olen  
rumentamatta

kaunistelematta

Kuvatkaa mies

joka rakasti ehkä liikaa

muttei kovin viisaasti

joka ei ollut erityisen mustasukkainen

mutta tultuaan

meni aivan tolaltaan” (s. 192)



#### 4. Kuka on Desdemona?

(Opettajalle: Tehtävän tarkoitus on etsiä näkökulmia Desdemonan hahmoon. Tehtävän aluksi voidaan koota yhdessä oleelliset faktat Desdemonasta esityksen katsomisen pohjalta. Tämän jälkeen henkilökuvaa voidaan syventää lukemalla oheiset repliikit ja keskustelemalla niistä.)

Loppuyhteenvedossa yritetään löytää vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

- Millainen on Desdemonan rooli näytelmän kuvaamassa yhteisössä?
- Miksi Othello ja Desdemona rakastuivat toisiinsa? Mistä syistä heidän liittonsa nähdään yhteisössä epäsovinnaisena?
- Miten Desdemona suhtautuu Othelloon eri tilanteissa?
- Mikä on Desdemonan heikko kohta?
- Millainen suhde Desdemonalla on Emiliaan?
- Miksi Desdemona puolustaa Cassiota niin kiivaasti?
- Pohdi Desdemonan viimeistä repliikkiä. Mikä on sen merkitys?

Desdemona: Isäni

huomaan  
että kuuliaisuuteni jakautuu  
Elämäni ja kasvatukseni  
olen saanut sinulta  
ja sinua tottelemaan vaatii  
elämäni ja kasvatukseni  
Olen tyttäresi  
ja tottelen sinua  
Mutta tässä on mieheni  
Ja samalla tavalla kuin äiti  
totteli sinua enemmän kuin isäänsä  
täytyy minunkin  
luulisin

totella nyt mauria  
miestäni. s. 24

Desdemona: - - Minä rakastuin mauriin  
elääkseni hänen kanssaan  
Siitä todistaa  
tämä suorastaan väkivaltainen voima sisälläni  
Hän valloitti sydämeni  
kaikella sillä mikä hänessä on hyvää  
Näin Othellon kasvot hänen sielussaan  
ja hänen maineensa ja rohkeutensa takia  
haluan antaa hänelle onneni ja sydämeni  
Jos nyt jään kotiin  
kun hän lähtee sotaan  
niin menetän oikeuteni rakastaa  
ja aika käy pitkäksi  
kun rakkaani on poissa  
Antakaa minun lähteä hänen mukaansa s. 26

Jago (Cassiolle): - - kenraalin vaimo on uusi kenraali, pomomme on nyt  
keskittynyt katselemaan ja ihailemaan vaimonsa kauneutta  
ja suloisuutta, kerro kaikki rehellisesti hänelle,  
rukoile häntä auttamaan, hän auttaa sinua saamaan hommasi  
takaisin s. 66

Desdemona (Cassiolle): Älä pelkää  
Saat paikkasi pian takaisin  
Lupaan sen tässä  
Emilian kuullen  
Luota minuun  
Jos lupaan olla jonkun ystävä  
niin pidän lupaukseni loppuun asti

Mieheni ei saa minulta rauhaa  
Valvotan häntä  
ja kesytän hänet  
kuin haukan  
Puhun hänet näännyksiin  
Sängystämme tulee koulu  
Ruokapöydästäimme rippituoli  
Mitä milloinkin hän tekeekään  
heitän sekaan Cassion asian  
Älä huolehdi  
Puolestapuhujasi kuolee mielummin  
kuin hylkää asiasi s. 71

Desdemona: Ehkä valtion ongelmat

Venetsiasta tullut viesti  
tai ehkä saarella paljastunut  
salajuoni  
ovat sumentaneet häneltä  
ajatuksen kirkkauden  
Miehet suuttuu pikkuasioista  
vaikka syy saattaa olla syvemmillä  
Niinhän se on  
Jos sormea särkee  
niin vähitellen  
kivun tunne leviää  
myös terveisiin jäseniin  
Ei  
Miehet eivät ole mitään jumalia  
Ei heiltä voi aina vaatia  
samanlaista hellyyttä  
kuin hääpäivänä s. 117

Desdemona (Othellolle)

Tämä in kauheaa  
Miksi sinä itket  
Minäkö olen aiheuttanut  
nuo kyyneleet  
Jos luulet  
että se että sinut kutsutaan kotiin  
on isän syytä  
niin on väärin syyttää  
siitä minua  
Sinä menetit hänen ystävyytensä  
mutta niin menetin minäkin s. 147

Desdemona: Minä en kai sitten

ole ansainnut  
tulla kohdelluksi  
tämän paremmin  
Mutta mitä sellaista olen tehnyt  
että hänellä olisi syytä tuntea  
pienintäkään epäilystä  
suurimmastakaan virheestäni s. 152

Desdemona: Jago kiltti  
miten saisin mieheni takaisin  
Hae hänet  
En tiedä  
miten olen hänet hukannut  
Polvistun  
Jos olen koskaan  
tieten tahtoen  
rikkonut hänen rakkauttaan vastaan  
sanoin  
ajatuksin  
tai teoin  
Jos silmäni  
korvani  
mikään aisteistani  
on koskaan ihastunut  
kehenkään toiseen  
ja jollen nyt  
ja tähän asti  
ja aina  
rakasta vain häntä  
menköön kaikki  
Hänen tylyytensä  
voi viedä minulta hengen  
mutta rakkauttani  
se ei voi minulta viedä  
Voinko sanoa  
Huora  
Minua kauhistuttaa  
sanoa se sanakin  
ja tekemään jotain sellaista  
jonka jälkeen ansaitsisin

tuon nimen  
ei minua saa  
edes kaikki turhuus maailmassa s. 156

Emilia: Kunpa sinä et olisi koskaan  
nähtykään häntä

Desdemona: Minä en sitä toivo  
Rakastan häntä niin paljon  
että hänen  
tylyytensä  
ja moitteensakin  
tuntuvat rakkaudelta s. 163

Emilia: kuka sen teki

Desdemona: Ei kukaan  
minä itse  
Hyvästi  
Puhu minusta hyvää miehelleni  
Rakkaalleni  
Hyvästi  
(kuolee) s. 192

## 5. Jago

(Opettajalle: Tehtävän tarkoitus on pohtia Jagon roolia ja hänen merkitystään koko näytelmän kannalta.)

- Millaisia motiiveja Jagolla on teoilleen? Tutustukaa oheisiin katkelmiin ja kootkaa niissä esiin tulevat motiivit.
- Missä kohdassa näytelmää Jago on päässyt tavoitteeseensa?
- Miksi Jago onnistuu tuhoamaan kaiken?

Jago (Rodrigolle): Kolme kaupunkimme vaikutusvaltaisinta miestä anoi

paljain päin hänen edessään  
että hän nimittäisi luutnantikseen  
minut  
Tunnen omat kykyni  
ja voin vakuuttaa  
että olen oikea mies sille paikalle  
Mutta hän  
korostaa vain omaa erinomaisuuttaan  
ja suunnitelmiaan  
vetoaa erilaisiin tekosyihin  
puhelee sotaisia ja leuhkii  
ja lopulta vastaa heille  
Ei  
Koska  
hän sanoo  
minä olen jo valinnut luutnanttini  
Ja kuka se on  
Se kirjanpitäjä  
firenzalainen  
Mikael Cassio s. 1-2

Jago: - - Vihaan mauria

Huhutaan  
että hän olisi käynyt aviovuoteessani  
En tiedä  
onko se totta  
mutta vaikka epäilenkin  
toimin niin kuin se olisi s. 32

Jago: Cassio rakastaa häntä  
uskottavaa  
Hän rakastaa Cassiota  
Mahdollista kai  
Mauri  
vaikka en häntä voikaan sietää  
on vahva kiltti ja hieno ihminen  
hyvä mies Desdemonalle  
Siltä vaikuttaa  
Minäkin olen rakastunut Desdemonaan  
enkä pelkästään siksi  
että haluaisin minäkin  
ottaa ja saada hänet  
vaikka miksen voisi myöntää  
että niin se on  
vaan myös ruokkiakseni  
sillä kostoani  
Minä nimittäin epäilen  
että tuo kaikkea himoitseva mauri  
on noussut minunkin satulaani  
Se on ajatus  
joka raatelee vatsanpohjaani  
kuin myrkky  
Sydämeni ei saa rauhaa  
ennen kuin ollaan tasoissa  
Siis vaimo vaimosta



Ja vaikka en onnistuisikaan  
teen maurin niin hirvittävän mustasukkaiseksi  
ettei sitä pysty järjellä hillitsemään  
Ja siksi  
tartun nyt vyötäisiltä Cassiota  
ja kerron Othellolle  
mikä törkimys hän on  
Pelkään nimittäin  
että hänkin on käynyt sängyssäni s. 45-46

## 6 *Othello* tragediana

(Opettajalle: Sarjan tehtävänä on perehdyttää oppilaat tragediaan draaman lajina ja Shakespearen tragedioihin.)

a) **LIIKKEELLELÄHTÖ:** Luokassa käydään opetuskeskustelu sanan traaginen merkityksestä. Millaisia tapahtumia on arkipuheessa tapana luonnehtia traagisiksi? Etsitään samaa tai lähes samaa tarkoittavia sanoja (surullinen, järkyttävä, murheellinen, kohtalonomainen jne.).

b) Oppilaita pyydetään pohtimaan omaa tai lähipiirinsä elämää ja kirjoittamaan vihkoon, mikä siinä on ollut traagista. Kirjoitus tehdään vain itseä varten.

c) Tragedia

Tragedia ja komedia juontavat juurensa antiikin Kreikasta. Tragediat ovat murhenäytelmiä, joiden tarkoitus on Aristoteleen *Runousopin* mukaan saada katsoja tuntemaan myötätuntoa onnettomuuteen tai tuhoon ajautuvaa sankaria kohtaan. Katsojassa herännyt sääli ja pelko puhdistuvat tragediassa: katsoja vapautuu jännityksestä ja ahdistuksesta ja kokee nk. katharsiksen.

Tarmo Kunnas kirjoittaa katharsiksesta teoksessaan *Paha. Mitä kirjallisuus ja taide paljastavat pahuuden olemuksesta?* seuraavasti: “Kun katsoja on katsonut tragediaa, hän on kokenut oman - - kärsimyksensä ja itseensä kohdistuneen - - epäoikeudenmukaisen pahan ilman että olisi vahingoittanut itseään tai jäänyt pahan vangiksi. Hän on uskaltanut katsoa pahaa silmästä silmään ja näin kärsimyksen avulla viisastunut.”

Tragedian katsoja voi samastua tragedian sankareihin, koska he ovat inhimillisiä ja heissä on puutteita, kuten katsojassa itsessäänkin. Traaginen sankari sortuu usein hybrikseen – uhmakkaaseen ylimielisyyteen tai ylpeyteen – tai hän tekee virheen, joka johtaa tuhoisiin seurauksiin (nk. hamartia). Esimerkiksi Shakespearen tragediassa *Romeo ja Julia* Romeo väheksyy vaaraa osallistumalla Julian suvun juhliin. Pelkät olosuhteet eivät vie sankaria tuhoon vaan tragediaan tarvitaan sankari, joka on inhimillinen ja heikko ja joka tekee kohtalokkaisiin seurauksiin johtavia vääriä arvioita. *Hamletissa* nimihenkilö hylkää kirjansa, siis kaiken hankkimansa opin ja sivistyksen, ennen kuin omistautuu kostolle.

Aristoteles käyttää *Runousopissaan* käsitettä anagnorisis, jolla hän tarkoittaa sankarin totuuden hetkeä, sitä, jossa tietämättömyys vaihtuu tiedoksi ja sankari oivaltaa äkkiä asioiden todellisen laidan.

Tragedia on kukoistanut erityisesti antiikissa, Shakespearen ajan Englannissa ja 1600-luvulla Ranskassa, mutta sen merkitys kirjallisuuden kentässä on hiipunut: Yrjö Hosiailuoman *Kirjallisuuden sanakirjan* mukaan “laji on saanut tehdä tilaa varsinkin romaanitaiteelle”. Silti moni myöhemmän ajan draamakirjailija on tullut tunnetuksi nimenomaan murhenäytelmien kirjoittajana. Näistä Hosiailuoma mainitsee mm. Henrik Ibsenin, Arthur Millerin ja Aleksis Kiven.

#### d) Shakespearen tragedioista

Tässä on keskitytty niihin, jotka on nimetty päähenkilön mukaan.

#### RIKHARD III (1587-1592)

Näytelmä pohjautuu todellisten Englannin kuninkaiden elämään, mutta on kuitenkin William Shakespearen mielikuvituksen luomus. Rikhard III on Shakespearen ensimmäinen kiehtova roistohahmo. Näytelmä alkaa kuuluisalla Rikhardin monologilla, jossa tuleva hirmuhallitsija erittelee pahuutensa syitä. Rampa ja rujo Rikhard raivaa häikäilemättömästi, lähimpänsä pettäen tiensä valtaistuinta kohti, mutta kuolee tragedian lopussa sotatantereella häntä vastaan nousseiden hyökkäyksessä.

#### HAMLET (1600-1601)

*Hamlet* on Shakespearen tunnetuimpiin kuuluva tragedia. Hamlet, Tanskan prinssi, saapuu kotiin isänsä hautajaisiin. Leskikuningatar avioituu miehensä veljen kanssa. Kun prinssi Hamlet kohtaa yöllä vartiossa isänsä haamun ja saa kuulla, että uusi kuningas on murhannut hänen isänsä, tulee nuoren ja lahjakkaan Hamletin elämä käännekohtaan. Hamlet hylkää entisen opiskelijaelämänsä ja keskittyy hautomaan kostoja, mikä saa hovin hänen ympärillään varpaille. *Hamlet* kuvaa nimihenkilönsä lisäksi muiden hovin nuorten – Hamletin rakastetun Ofelian ja tämän veljen Laertesin – elämää juonittelujen ja vakoilun ilmapiirissä, ja siksi näytelmän voi rinnastaa *Romeo ja Julia* -tragediaan. *Hamlet* päättyy kaikkien keskeisten henkilöiden kuolemaan. Anthony Holdenin mukaan *Hamletista* lähtien “ -- Shakespeare kertoo meille tarinoita mahtavista miehistä ja heidän kohtalokkaista puutteistaan ja tuo silmiemme eteen ihmisen iankaikkisen heikkouden”.

## KUNINGAS LEAR (1605)

*Kuningas Lear* on kuvaus vanhasta kuninkaasta, joka luovuttaa valtansa tyttäriilleen mutta haluaa turhamaisuuksissaan samalla mitata heidän isänrakkauttaan. Vanhimmat tyttäret, Regan ja Goneril, vakuuttavat ylitsevuotavasti rakkauttaan vanhaa isäänsä kohtaan, kun taas nuorin – Cordelia, kuninkaan lempilapsi – kieltäytyy ylisanoista, mistä seuraa, että kuningas hylkää nuorimmaisensa.

Cordelia avioituu ja muuttaa Ranskaan. Learin Englantiin jäävät tyttäret perivät kuninkaan omaisuuden mutta eivät halua osoittaa vieraanvaraisuutta tai huomiota Learille itselleen. Tästä vanha kuningas murtuu ja menettää järkensä. Learilla on tukijoita, mutta hekään eivät voi pysäyttää valheiden, petosten ja rikosten kierrettä, johon ovat sekaantuneet niin Gloucesterin jaarlin äpäpäpoika Edmund kuin Learin tyttäret Goneril ja Regan.

Ennen näytelmän synkkää loppua kuningas Lear ja hänen tyttärensä Cordelia päätyvät sovintoon.

## MACBETH (1606)

William Shakespearen suuret tragediat – *Hamlet*, *Othello*, *Kuningas Lear* ja *Macbeth* – seurasivat toisiaan nopeasti, vain noin puolentoista vuoden välein. *Macbeth* on niistä lyhin, puolet *Hamletin* mitasta.

*Macbeth* sijoittuu Skotlantiin. Macbeth palaa näytelmän alussa ystävänsä Banquon kanssa voittoisana taistelusta ja saa kuulla noitien ennustuksen: he ennustavat, että Macbeth saa ensin haltuunsa kreivikunnan ja että hänestä myöhemmin tulee kuningas. Ennustus ei jätä Macbethia rauhaan vaan hän alkaa vaimonsa kanssa suunnitella kuninkaan murhaamista. Tilaisuuden tultua Macbeth toteuttaa aikeensa ja lavastaa kuninkaan henkivartijat syyllisiksi.

Kuninkaaksi kruunattu Macbeth jatkaa hirmutöitään ja vainoharhaisuuttaan surmauttaa mm. Banquon. Kuitenkin Macbethin valtaa syyllisyydentunto, ja hänen mielialansa synkkenee synkkenemistään: Macbeth kärsii unettomuudesta ja alkaa nähdä harhoja, esimerkiksi Banquon hahmon tuolissaan. Kuningattarelle käy samalla tavalla: hän alkaa pestä käsiään pesemästä päästyään. Vaimo kuolee, ja Macbeth jää yksin.

Skotlannin hirmuhallintoa Englantiin paenneet hyökkäävät Skotlantiin. Macbeth kuolee taistelussa oman armeijansa ja hovinsa hylkäämänä.

Kohdissa 3c ja 3d on käytetty lähteenä seuraavia teoksia:

– Anthony Holden, *William Shakespeare* (Gaudeamus 2003)

- Yrjö Hosiainluoma, *Kirjallisuuden sanakirja* (WSOY 2003)
- Tarmo Kunnas, *Paha. Mitä kirjallisuus ja taide paljastavat pahuuden olemuksesta* (Atena 2008)
- Anne-Maria Mikkola et al., *Äidinkieli ja kirjallisuus. Käsikirja* (WSOY 2004)
- lisäksi Shakespearen näytelmien nimiä hakusanoina käyttäen on luettu Wikipedian artikkeleita 11.9.2008

d *Othello* tragediana – opetuskeskustelu

(Opettajalle: Aihetta on hyvä pohtia ensin ryhmissä tai parin kanssa.)

1 Kenen kohtalo kosketti teitä eniten *Othello*ssa? Kenen puolesta pelkäsitte tai ketä säälitte?

Keskustelkaa katharsiksesta.

2 Millä lailla ja keissä *Othello*ssa tulee ilmi hybris? Millaisia virheitä henkilöt tekevät? Mikä on Othellon heikko kohta? Entä Desdemonan ja Emilian? Keskustelkaa sankarien virhearvioinneista (hamartia).

3 Missä kohdassa on *Othellon* anagnorisis, totuuden hetki? Keskustelkaa siitä, kuinka totuus tulee ilmi *Othello*ssa. Mitä sen ilmitulosta seuraa? Pohtikaa Othellon, Emilian ja Jagon reaktiota.

4 Verratkaa *Othello*a Shakespearen muihin suuriin tragedioihin. Mitä yhtäläisyyksiä ja eroja havaitsette?

5 “Ei mies - - ole mustasukkainen,

koska siihen on syy

vaan siksi

että on mustasukkainen.

Se hirviö

siittää ja synnyttää itse itsensä.”

Keskustelkaa näiden Emilian Desdemonalle lausumien sanojen pohjalta mustasukkaisuudesta tragedian aiheena.

Miten Shakespearen tragedia koskettaa nykyihmistä?

## 7. Tunteen kuvia: luova kirjoitustehtävä

(Opettajalle: tehtävän tarkoitus on antaa oppilaille mahdollisuus eläytyä Othellon henkilöhahmoihin **luovan kirjoitustehtävän** kautta. Jos tehtävän haasteellisuutta haluaa lisätä, oppilasta voi pyytää kirjoittamaan jälkikäteen tekstiin **johdannon**, jossa hän erittelee, millaisia keinoja hän on käyttänyt tuodakseen esiin henkilön persoonaa tai tunnetilaa.)

Selaile *Othellon* käsiohjelmaa ja valitse sieltä yksi kuva. Eläydy kuvan henkilön/henkilöiden tilanteeseen ja tunnetilaan. Kirjoita kuvan pohjalta vapaamuotoinen teksti, esim. monologi, dialogi tai tajunnanvirtamainen teksti.